

*З нагоди 70-річчя проф.
Олександра Дмитровича Луцика*

Ювілей видатного українського гістолога Олександра Луцика об'єднав українських морфологів

У травні 2024 р. Олександр Дмитрович Луцик – видатний український гістолог, професор, доктор медичних наук, науковець, талановитий викладач, багаторічний завідувач катедри гістології, цитології та ембріології (1989–2020), проректор із міжнародних зв'язків (1997–2000), проректор із наукової роботи (2000–2014) Львівського національного медичного університету (ЛНМУ) імені Данила Галицького – відзначив свій 70-річний ювілей.

У 1977 р. Олександр Луцик закінчив лікувальний факультет Львівського державного медичного інституту, у 1979 р. захистив кандидатську дисертацію. Відтоді працює на кафедрі гістології, цитології та ембріології ЛНМУ: асистентом (1980–1988), доцентом (1988–1989), завідувачем катедри (1989–2020), професором катедри (від 2020 р.). У 1994–1995 рр. під час річної творчої відпустки викладав як Запрошений професор у Школі медицини Університету Індіани (США).

У 1974 р. одним із перших в Україні застосував лектини як гістохімічні барвники для дослідження вуглеводів органів і тканин у нормі та за різних патологій. У 1989 р. створив унікальну лабораторію гістохімії лектинів на кафедрі гістології та ембріології, де впродовж десятиліть проходили підготовку багато зацікавлених морфологів, що втілювалось у за-

вершенні й захисті понад 30 кандидатських і докторських дисертацій. Результати наукової діяльності професор Олександр Луцик виклав у двох монографіях – «Лектини» (1980) і «Лектини в гістохімії» (1989), а також у докторській дисертації (1989).

Олександр Дмитрович – натхненник і головний автор шести видань національного підручника з гістології, який забезпечив базову освіту багатьох генерацій. Він ініціював підготовку та видання «Гістології людини» (1992) – першого сучасного підручника з гістології та ембріології, написаного українською мовою. Підручник відзначено Державною премією України (1994), його перевидавали у 1993, 2003, 2010, 2013 та 2015 роках. Ним понад 30 років користувалися студенти й викладачі медичних і стоматологічних факультетів університетів України. У 1999 р. професор Олександр Луцик зі співавторами видали «Атлас мікроанатомії органів ротової порожнини», який у 2000 р. удостоєно премії імені Ярослава Мудрого Академії наук вищої освіти України. Він увійшов до колективу перекладачів українською мовою Міжнародної гістологічної термінології (1993, 2001, 2010), «Медичної ембріології» Дж. Лангмана (2001), «Фізіології людини» В. Ф. Ганонга (2002), Медичного ілюстрованого словника Дорланда (2003, 2007), «Анатомії людини» Ф. Г. Неттера (2004, 2009).

На основі перелічених навчальних матеріалів провідні українські гістологи уклали національний підручник «Гістологія. Цитологія. Ембріологія» за редакцією професорів Олександра Луцика та Юрія Чайковського для студентів медичного і стоматологічного факультетів (2018).

На посаді проректора з міжнародних зв'язків Олександр Луцик ініціював викладання для чужоземних студентів у Львівському медичному університеті англійською мовою (1998). На посаді проректора з наукової роботи значну увагу надавав залученню науковців ЛНМУ до міжнародної співпраці, публікації найвагоміших результатів у міжнародних реферованих фахових виданнях. Як член ректорату особливу увагу надавав пошуку та відновленню історичних досягнень професорсько-викладацького складу ЛНМУ, особливо на тлі його австрійського періоду (1784–1918). Ця діяльність увінчалася випуском у світ двох видань книги «Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького» (2006, 2009), публікацією фундаментальних статей у Енциклопедії сучасної України (2001–2023), Енциклопедії Львова (2010, 2012), Енциклопедії Львівського університету імені Івана Франка (2011), праць Віденського університету, а також низки статей у наукових журналах.

Від 2016 р. Олександр Луцик є заступником редактора журналу «Праці НТШ. Медичні науки», членом редакційної колегії часописів «Морфологія», «Львівський медичний журнал / Acta Medica Leopoliensia», «Львівський клінічний вісник». У його доробку понад 400 публікацій у співавторстві; індекс Гірша в базі даних Scopus – 7, у Google Scholar – 13. За керівництва Олександра Луцика підготовлено й захищено 6 кандидатських і 2 докторські дисертації. У вересні 2019 р. рішенням Президії Наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів України професора Олександра Луцика нагороджено найвищою відзнакою цього товариства – «Золотою медаллю імені В. О. Беца».

10 травня 2024 р. в стінах нашої Alma mater відбулася науково-практична конференція з міжнародною участю «Досягнення та перспективи лектиноморфології» з нагоди 70-річного ювілею професора катедри гістології, цитології та ембріології, лауреата Державної премії України в галузі науки й техніки Олександра Дмитровича Луцика, яка об'єднала наукову морфологічну спільноту нашої країни та провідних фахівців Польщі, Румунії, Німеччини і США. Під час конференції делегати віддали шану незламним воїнам, незламному українському народові, полеглим героям. Під час звучання Державного гімну України на екра-

ні транслювали події на фронті, ракетні удари по містах України, трагедії, що розгортаються на наших очах.

Делегати конференції, студенти, вільні слухачі ознайомилися з великою кількістю доповідей, цікавих історій і спогадів видатних морфологів, професорів, серед яких – Олександр Грабовий, Сергій Геращенко, Зоя Небесна, Олександр Степаненко, Олена Аппельханс, Ярослав Степанюк, Олександр Цигикало, Ігор Твердохліб, Зоряна Масна, Леся Матешук-Вацеба, Людмила Сокуренько, Наталія Мельник, Ростислав Стойка, Володимир Антонюк, Ростислав Білий, Патрік Бенкстон, Пьотр Джейгель, Валентина Чоп'як, Вікторія Сергієнко, Олександр Надрага, а також декани Євген Варивода, Олег Капустинський, директор Наукової бібліотеки ЛНМУ імені Данила Галицького Марта Надрага, доценти Зиновій Масний, Олена Алієва та ін. Студенти нашого закладу, науковці-початківці гідно, змістовно та сміливо представили поважній аудиторії свої праці.

Наукова бібліотека разом із катедрою гістології, цитології та ембріології ЛНМУ імені Данила Галицького уклали та видали біобібліографічне видання до 70-річного ювілею професора Олександра Дмитровича Луцика. Видання презентувала директорка бібліотеки, кандидатка історичних наук, старша дослідниця, заслужена працівниця культури України Марта Степанівна Надрага. Вона висловила щирі привітання ювілярові й передала найновіше видання книги «Гістологія, цитологія та ембріологія» (2024), а також подяку від директора видавництва «Нова книга» Віктора Георгієва, який захищає Україну в лавах ЗСУ.

Професорка Олена Аппельханс, голова Всеукраїнської громадської організації «Наукове товариство анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів України» під час вітальної промови вручила Олександрові Дмитровичу перший в історії товариства орден «За заслуги у морфологічній науці» разом із Дипломом за номером 001.

На завершення голова оргкомітету конференції Ілона Челпанова презентувала делегатам форуму та вручила професорові О. Д. Луцiku сигнальний примірник нової книги «Молекули і клітини: компендіум сучасних цитофізіологічних понять і термінів», яку підготував авторський колектив катедри.

Присутні відзначили, що Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького став центром єднання українських морфологів, подякували за можливість неформального спілкування та висловили щирі сподівання на відновлення мирного розвитку морфологічної науки в Україні.

Доц. Ілона Челпанова, проф. Антоніна Яценко, доц. Ольга Юзич